

sorg for Sundhedsvæsenet er, som allerede antydet, hverken her eller nogetsteds i Verden noget saa nyt; det er nyt, det indrømmer jeg, tilbeels for dem, der nu saa ivrigt beskæftige sig dermed; men det er ikke nyt for mange Andre, der for flere Aar tilbage have været forpligtede til at beskæftige sig dermed. I alle Mariner og i alle Hære er det en gammel Sætning, at man skal sørge for sine Folks Helbred (A. Hage: Man har gjort det slet nok!). Det ærede Medlem siger, at man har gjort det slet nok; men jeg siger, at der i den Retning er gjort det Beste, der kunde gjøres, og det har i visse Maader vist sig, at det har været godt, men derfor skal jeg ikke nægte, at der ved mange Leiligheder, just under uheldige Modeinspirationer er gjort for Meget (A. Hage: Maa jeg bede om Ordet!). Jeg vil spørge dem, der have gjort sig den Uleilighed at undersøge vor Escadres Skibe med Hensyn til Sundhedstilstanden i Slutningen af forrige Aarhundrede, i Begyndelsen og noget ind i dette Aarhundrede, saavel som i de allerførste Aar, om ikke Sundhedspleien ombord eller idetmindste Folkets Sundhed nu er af en ganske anden Beskaffenhed end tidligere, om der ikke er gjort meget store Fremskridt. Bestræbelserne i den Retning have altsaa ikke været uden Følger. Naar man undersøger Armeer, som have bevæget sig omkring i Verden i tidligere Tider og nu, saa vil man finde noget Lignende; man vil tildeels ogsaa finde det i Kasernerne, saa at man i den Henseende har forsøgt sig en heel Deel; men idet jeg nævnte Kasernerne, skal jeg her bemærke, at man — og det er en Erfaring, jeg selv har gjort — i Kasernerne er kommen til Erkjendelse af, at mellem de mange Forholdsregler, som man tog for at bevare Sundheden, var der mange, som ikke directe behøvedes, som vare tagne mere af Stjondheds-Hensyn, mere af ydre Behageligheds-Hensyn, end fordi man erkjendte dem for virkelig nødvendige, og at der derimod var adskillige, som man erkjendte tildeels for at være virkelig nødvendige, men som ikke blev tagne, fordi de vare for byrdefulde, navnlig for dem, der skulde føre Tilsynet dermed. Det er saaledes, som sagt, ikke noget Nyt, der her op-

stilles, saa man er ikke saa aldeles uforberedt med Hensyn til de Foranstaltninger, der skulle tages. Og naar man nu spørger: Er det beviist, at her i Danmark er der en saadan Usundhedstilstand som den, der i tidligere Tider har vist sig paa Skibene, og som den, der ved mange Leiligheder har været i Hærene, saa siger jeg: Nei, Sundhedstilstanden her i Landet er i det Hele heldig og god; der er Intet, som beviser det tydeligere end paa den ene Side den stadigt voksende Befolkning, og paa den anden Side, at det Mandskab, som aarlig bliver undersøgt, paa ingen Maade, naar man tager det i Gjennemsnit, er slettere nu end tidligere, men snarere bedre; og, naar man spørger, er Mandskabet, som kommer fra de lavere Folkeclasser slettere, er der blandt dem flere, der blive udfødte end blandt dem, der ere avlede under bedre Livsvilkaar, og have befundet sig under saadanne Sundhedsvilkaar, paa hvilke man fra det Offentliges Side ikke skulde have Noget at udsætte, saa svarer jeg: Naar man undersøger, hvem der er bleven udfødt, vil man komme til at see, at de Sidste ere saa heldige, at en stor Deel af dem kun ere skiftede til Traintudfiske og Mange ikke-engang vertil. Disse Betragtninger føre mig ganske simpelt til den Erkjendelse, at Nødvendigheden af en saadan Sundhedslov ikke er saa stor, som man i Almindelighed synes at antage, og at Kjendskabet til de Forhold, som her behandles, er mere udbredt, er ikke saa nyt, er ikke nogen Opdagelse, der skriver sig fra de allerfjæreste Aar, men at man godt kan behandle disse Forhold uden at høre til de saakaldte Konstforstandige, og at vi tværtimod med Hensyn til denne Lov atter ere komne ind paa eller rettere skulle føres over paa dette yderst farlige Gebeet, hvor man forlanger, at vi i Tro paa de Konstforstandige skulle applicere vore egen Erfaring og vor, saa at sige, Forpligtelse, til at taale Indblanding af denne lovgivende Myndighed.

Nu har jeg omtalt Loven fra denne Side og er derved kommen til den Erkjendelse, at der i det Hele ikke trænges til den, saaledes som man siger, og især ikke trænges til den med alle de strenge Regler, som her ere frem-